

**Міністерство освіти і науки України
Бердянський державний педагогічний університет
Факультет психолого-педагогічної освіти та мистецтв
Кафедра теорії і методики навчання мистецьких дисциплін**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення Приймальної комісії
Бердянського державного педагогічного
університету
27 березня 2020

**ПРОГРАМА
фахового вступного випробування
з дисципліни
«Музичне мистецтво»**

Освітній ступінь: магістр

Спеціальність: 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

Бердянськ –2020

ЗМІСТ

1. Пояснювальна записка.....	4
2. Зміст програми.....	5
3. Критерії оцінювання.....	20
4. Список рекомендованої літератури.....	28

1. Пояснювальна записка

Мета фахового вступного випробування для вступу на здобуття освітнього ступеня магістра: з'ясувати рівень теоретичних знань, інструментальної, диригентської та вокальної підготовки, музичних здібностей та практичних навичок вступників, яких вони набули під час навчання на освітньому ступені бакалавра та освітньо-кваліфікаційному рівні спеціаліста, з метою формування рейтингового списку та конкурсного відбору вступників на навчання за освітнім ступенем магістра за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) у межах ліцензованого обсягу спеціальності.

Форма фахового випробування - тестування.

Тест – це завдання стандартної форми, виконання якого дає можливість виявити рівень сформованості знань, умінь, навичок.

Загальна кількість завдань тесту – 90.

Час виконання тестових завдань – 180 хвилин.

Екзаменаційний тест складається із завдань двох форм:

1. Завдання з вибором однієї правильної відповіді (№ 1–85). Завдання складається з питання та чотирьох варіантів відповіді, з яких лише одна правильна.

2. Завдання відкритої форми з розгорнутою відповіддю (№ 86–90).

Тестові завдання закритого типу мають чотири варіанти відповідей. Вступник повинен обрати одну відповідь із перерахованих в кожному тестовому завданні і записати один варіант, який він вважає вірним.

У тестових завданнях відкритого типу вступник повинен виконати напам'ять три підготовлені різножанрові твори, зробити вербальну анотацію виконаних творів, читати ноти з аркуша.

Приклад тестового завдання

11. Поліфонічний твір, в основі якого імітаційне проведення однієї, двох чи більше тем послідовно у всіх голосах у відповідності з певним тонально-гармонічним планом

1. Канон.
2. Фуга.
3. Фугато.
4. Фугета.

86. Виконати твір крупної форми (сонати, варіації).

Перелік дисциплін, що виносяться на фахове вступне випробування з основного музичного інструменту:

1. Теорія та методика музичної освіти.
2. Гармонія.
3. Поліфонія.
4. Аналіз музичних творів.

5. Історія музики.
6. Хорознавство.
7. Теорія та сольфеджіо.
8. Основний музичний інструмент.
9. Постановка голосу.
10. Хорове диригування.

Вимоги до відповіді вступника

Під час фахового випробування вступник повинен показати:

а) рівень знань з теорії та методики музичної освіти (зміст, структура і принципи розподілу навчального матеріалу в сучасних програмах з музичного мистецтва, форми й види навчальної та поза навчальної діяльності школярів, принципи й методи музичного навчання і виховання школярів різних вікових груп);

б) рівень музично-теоретичних знань (з сольфеджіо, гармонії, поліфонії, аналізу музичних форм, історії музики, хорознавства та хорового аранжування);

в) рівень володіння музичним інструментом (сформованість інструментально-виконавських умінь) у процесі художнього виконання різножанрових інструментальних творів;

г) рівень диригентсько-хорових навичок у процесі диригування хорових творів;

д) уміння робити вербальну анотацію музичних творів та вміння читати ноти з аркуша.

2. Зміст програми

Розділ 2.1. «ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ»

Курс теорії та методики музичної освіти у підготовки педагога-музиканта

Характеристика мети, завдань і змісту шкільного курсу “Музичне мистецтво”. Методологічні та дидактичні основи теорії та методики музичної освіти. Зв’язок предмета зі спеціальними та психолого-педагогічними дисциплінами. Структура розділів курсу, взаємозв’язок його частин. Викладання курсу у школі, його інтеграція з такими шкільними дисциплінами як література, образотворче мистецтво, історія, народознавство, екологія та ін. Роль вчителя у системі музичної освіти учнів.

Показник роботи вчителя: музичний розвиток учнів, їх естетичне ставлення до навколишнього світу, духовний розвиток.

Сучасні концепції в галузі музичного виховання школярів

Сучасна музично-педагогічна концепція. Нові підходи у концепції національної школи України. Знання історії свого народу, національна культура, музичний фольклор та народні традиції.

Теоретичні положення відомих педагогів Н.А.Ветлугіної, В. О.Сухомлинського, психологів Б. М. Теплова, Г. С. Костюка про роль

творчого розвитку особистості. Художня-творча діяльність школярів, розвиток музично-творчих здібностей, художньо - образного мислення та формування естетичного смаку - якісний рівень музично-естетичного виховання школярів.

Професійні вимоги до вчителя музичного мистецтва закладів загальної середньої освіти

Роль вчителя музики у вихованні школярів. Актуальні проблеми виховання та підготовки кваліфікованих спеціалістів-учителів музики загальноосвітніх шкіл. Учитель музики - професійно досвідчена людина та особистість у широкому розумінні слова.

Урок музичного мистецтва в закладах загальної середньої освіти

Специфіка особливості уроку музичного мистецтва, уроку мистецтва. Типі уроків відповідно до тематичної побудови програми. Сучасні вимоги до уроку музичного мистецтва. Реалізація комплексного підходу до уроку музичного мистецтва. Принципи дидактики на уроках музичного мистецтва. Значення принципів “єдність емоційного і свідомого” та “єдність художнього і технічного”.

Види музичної діяльності на уроках музичного мистецтва

Різнобічна музична діяльність - головна умова музичного розвитку дітей. Взаємозв'язок всіх видів діяльності на уроці музичного мистецтва. Психологічні основи музичного сприймання. Розвиток музичного сприймання школярів. Формування емоційно-усвідомленого сприймання музичного твору. Основні етапи знайомства з музичним твором на уроці. Хоровий спів - види колективної виконавчої діяльності. Завдання хорового співу. Види вокально-хорової творчості. Поняття “вокально-хорові навички”, “засоби художньої виразності”, “художня інтерпретація”, “виконавський план”.

Інструментальне музикування на уроці. Коротка характеристика музичних інструментів та методика їх використання.

Зміст і роль музичної грамоти на уроці. Музична грамота як складова частина поняття “музична грамотність” . Нотна грамота - основа розвитку музичного слуху і співу за нотами. Використання релятивної та абсолютної систем у формуванні музично-слухових здібностей учнів.

Музично-ритмічні рухи у музичному розвитку дитини. Музична творча діяльність – як засіб розвитку образно-емоційного мислення, фантазії, творчої уяви учнів. Слухацька, виконавська і власна творчість дітей. Вокальна, інструментальна і танцювальна імпровізація. Рухи під музику. Музично-дидактичні ігри. Музичні імпровізації на теми загальновідомих казок. Дитяча опера. Розвиток творчої активності учнів у поліхудожній діяльності.

Історичний досвід становлення музичного виховання на Україні

Значення народних і братських шкіл у поширенні музичної грамотності і професіоналізму в Україні. Методичні положення в галузі методики музичного виховання у роботі М. П. Дилецький “Граматика музикальна”. Київська академія у підготовці кадрів музикантів-виконавців, педагогів-теоретиків і композиторів у період XVII-XVIII ст.

Відкриття музичних класів при Харківському колегіумі. М.В. Лисенко та музичне виховання дітей. Значення його репертуарних посібників “Молодість” (1876), “Збірник пісень у хоровому перекладі”, пристосований для учнів молодшого та підліткового віку у школах народних” (1908). Педагогічна діяльність Б. Л. Яворського. Б. Л. Яворський про розвиток творчості дітей у музичній діяльності.

Основні методичні положення у галузі музичного виховання у народних школах (М. Д. Леонтович, К. Г. Стеценко, Я. С. Степовий). В. М. Верховинець про музичне - естетичне виховання дітей за допомогою гри. Роль П.О. Козицького та Л. М. Ревуцького в історії музичної педагогіки як авторів дитячого пісенного репертуару.

Діючі шкільні програми з музичного мистецтва

Вихідні положення програм з музичного мистецтва для закладів загальної середньої освіти. Особливості програм з музичного мистецтва та їх концепції музичного виховання школярів. Програма з поглибленим вивченням музики.

Методика музичного виховання молодших школярів (1-4 класів)

Психофізіологічна і музична характеристика дітей молодшого віку. Особливості роботи головного апарату молодших школярів. Мета занять з дітьми молодших класів. Розвиток вокально-хорових навичок у процесі співу. Методика роботи з невірно інтонуючими дітьми. Формування навичок співу без супроводу та двоголосного співу. Навчання учнів співу за нотами. Виконання твору, його ідейно - естетичного змісту. Художньо-творча діяльність молодших школярів. Виховання музично-слухової уваги при сприйманні музики. Навчання учнів художньому аналізу музичних творів. Музикування як активна форма виконавчої творчої діяльності дітей. Введення виконавських ансамблів. Мелодична та ритмічна імпровізація на музичних інструментах (металофон, тріскачка, бубон, барабан, трикутник тощо). Особливості викладання музичного мистецтва в НУШ.

Методика музичного виховання школярів 5-7 класів

Психологічна характеристика учнів 5-7 класів. Індивідуальні та загальні особливості школярів кожного вікового періоду. Розвиток музично - творчих здібностей та вокально-хорових навичок, закладених у початковій школі.

Труднощі мутаційного періоду розвитку співочого голосу. Вокальний режим роботи з школярами цього віку. Виховання у підлітків здатності глибоко розкривати зміст художнього твору під час співу. Розвиток самостійності творчого мислення, поглиблення асоціацій уявлень учнів у процесі музичного сприймання.

Виховання вмінь художнього аналізу творів, висловлювати свої враження про музику. Активізація діяльності школярів, створення на заняттях проблемних ситуацій. Методика використання музичної грамоти при проведенні слухання музики та співу.

Позакласні форми музично-естетичного виховання школярів

Позакласна діяльність учителя музичного мистецтва - необхідна складова частина навчально-виховного процесу. Завдання, форми та зміст позакласної роботи з музично - естетичного виховання школярів. Музичні

гуртки, принцип комплектування. Шкільні хоріві колективи. Оркестрові гуртки. Гуртки гри на музичних інструментах. Вокальні, інструментальні ансамблі. Фольклорні вокально-інструментальні ансамблі. Види народних ансамблів. Народні інструменти пісень-ігор, пісень-байок, музичних казок.

Музичний лекторій у школі. Види лекцій: епізодичні та циклові. Тематична специфіка лекцій - концертів. Танцювальний гурток. Танцювальні ігри та методика їх розучування з школярами. Розвиток творчих здібностей, музично-естетичного смаку школярів у художньо-виконавській діяльності.

Організація позашкільної музичної діяльності дітей та молоді

Система позашкільної музично - виховної роботи. Організація клубної та гурткової роботи. Планування позакласної діяльності школярів. Теоретичні основи організованого музичного дозвілля дітей та підлітків шкільного віку.

Сучасні форми проведення музичного дозвілля школярів. Музичний дискусійний клуб. Змістовність матеріалу лекцій. Методика роботи у дискотеці. Розробка диско програми. Специфіка ігрового спілкування у дискотеці. Дитячий музичний театр. Педагогічні основи режисури. Розвиток естрадного вокально-інструментального музикування. Клуб авторської пісні.

Планування як творчість учителя музики

Види планування (четвертні, поурочні, семестрові). Структура та завдання планів. Значення планування для досягнення послідовності оволодіння знаннями, вміннями та навичками у різних видах музичної діяльності. Творчість учителя музики у плануванні уроків і позакласних занять.

Облік та оцінка музичного виховання

Форми обліку знань і вмінь учнів: індивідуальна, колективна, поточна, підсумкова. Роль поточного підсумкового обліку і підвищенні якості навчально-виховного процесу. Діагностика засвоєння музичного матеріалу школярами, вияв глибини знань, вияв зосередженості, стійкості уваги, ступеня активності мислення.

Основні напрямки розвитку музичної педагогіки ХХ століття

Головні напрямки розвитку музичного виховання у США і Англії. Основні види музичної діяльності на уроках музики та у позакласних формах роботи. Організація та зміст у школах Японії. Значення педагогічних концепцій зарубіжних прогресивних педагогів-музикантів. Швейцарський композитор і педагог Еміль Жак-Далькроз - творець системи ритмічного виховання дітей.

Система музичного виховання Золтана Кодая в Угорщині. Місце угорського фольклору в системі музичного виховання дітей, формуванні їх духовного світу. Види діяльності на уроках музики. Використання методу відносної сольмізації на музичних заняттях, його роль у розвитку почуття ладу та ритму. Характеристика системи музичного виховання, створеної німецьким композитором К.Орфом, його збірка для дітей "Шульверк" у розвитку творчих здібностей дітей. Метод "Столбиця" Б. Тричкова. Основний зміст його - система "Свідомого нотного співу". Етапи свідомого

співу за нотами. Система елементарних вправ, музично - педагогічних ігор у розвитку різних видів музичного слуху та співочого голосу учнів.

Досвід у галузі музичного виховання відомих педагогів-музикантів

Педагогічний досвід М. Д. Леонтовича, К. Г. Стеценка з хорового виховання, розвитку співацьких навичок, музичного слуху та музичної грамоти учнів. Роль діяльності педагогів-музикантів В. М. Шацької, Н. Л. Гродзенської у розвитку музичного сприймання школярів. Досвід розвитку творчої активності у діяльності педагогів України. Про педагогічний досвід З. З. Жовчака з використанням на уроках ладової сольмізації у музичному розвитку дітей.

Педагогічна майстерність учителя на уроках музичного мистецтва

Визначення поняття “педагогічна майстерність”. Гуманістична направленість учителя музичного мистецтва у спілкуванні з школярами. Необхідні компоненти педагогічної майстерності вчителя - музиканта. Педагогічна та авторська майстерність у діяльності вчителя. Професійні знання, вміння, навички. Значення самовиховання у формуванні учителя музичного мистецтва. Педагогічна майстерність - творча проява вчителя музичного мистецтва на заняттях з дітьми.

Розділ 2.2. «ТЕОРІЯ ТА СОЛЬФЕДЖІО»

Музичний звук та його властивості

Звук як фізичне явище. Властивості і якості звука. Висота звука (частота коливань). Сила звука (амплітуда коливань). Тембр (фарби звуку). Тривалість звуку (тривалість коливань). Натуральний звукоряд, обертони. Ступінь. Основні ступені звукоряду, їх назви. Позначення звуку. Нотний стан. Початкова лінія. Аколада. Додаткові лінії. Октавна система. Діапазон. Регістр. Ключ. Скрипичний і басовий ключ. Знак перенесення на октаву. Загальні поняття про температурацію. Резонанс.

Нотний запис музики

Нота. Стрій. Темперований стрій. Півтон. Цілий тон. Прохідні ступені звукоряду. Альтерація і альтеровані ступені. Знаки альтерації. Назви похідних ступенів. Енгармонізм звуків. Діатонічні і хроматичні напівтони і цілі тони. Паузи. Аколада.

Музичний ритм

Ритм. Синкопа. Особливі види ритмічного поділу. Тріоль, Квінтоль. Септоль. Складна тріоль. Сектоль, дуоль і квартоль. Основний і вільний поділ тривалостей. Правопис штилів. Знаки для збільшення нотних тривалостей. Акцент. Групування тривалостей в такті.

Метр і темп

Метр. Такти. Прості такти. Тактовий розмір. Складні такти. Змішані такти. Тактова риска. Затакт.

Прості метри і розміри. Групування тривалостей в тактах простих розмірів.

Складні метри і розміри. Відносно сильні долі. Групування в складних розмірах.

Змішані метри і розміри. Групування тривалостей в тактах змішаних розмірів.

Перемінні метри і розміри. Поняття про поліметрію. Синкопа. Групування у вокальній музиці.

Темп. Метроном. Агогіка. Динамічні відтінки. Терміни, що визначають характер виконання. Значення темпу в музиці.

Інтервали

Інтервали та їх назви. Інтервал мелодичний і гармонічний. Кількісна (ступенева) і якісна (тонова) величина інтервалів. Прості інтервали. Побудова інтервалів. Діатонічні інтервали. Інтервали між основними ступенями звукоряду.

Прості інтервали. Складені інтервали. Збільшені і зменшені інтервали. Обернення інтервалів.

Консонуючі та дисонуючі інтервали. Енгармонізм інтервалів. Розв'язання дисонансів. Розв'язання збільшених і зменшених дисонуючих інтервалів.

Акорди

Тризвуки. Тризвуки в основному виді. Обернення тризвуків. Види обернень. З'єднання головних тризвуків. Консонуючі і дисонуючі тризвуки.

Септакорд. Септакорди в основному виді. Обернення септакордів. Види обернень. Розв'язання септакорду та його обернень. Акорди з п'яти і більше звуків. Акорди нетерцової структури.

Загальне поняття про лад і його елементи

Лад. Мажорний лад. Гама натурального мажору. Ступені мажорного ладу. Побудова мажорної гами. Назва, позначення і властивості ступенів мажорного ладу.

Мінорний лад. Гама натурального мінору. Ступені мінорного ладу і їх властивості. Гармонічний і мелодичний мінор. Тональності мінору. Паралельні тональності. Квінтове коло мінорних тональностей. Одноименні тональності. Деякі риси спорідненості мажорного і мінорного ладу в музиці.

Мажорні і мінорні тональності

Тональність. Мажорні тональності дієзні та бемольні. Їх спорідненість. Ключові та випадкові знаки. Квінтове коло мажорних тональностей. Енгармонізм мажорних тональностей. Гармонічний і мелодичний мажор.

Паралелізм тональностей. Визначення тональності музичного твору. Одноименні тональності. Однотерцові тональності.

Інтервали на ступенях мажору та мінору

Стійкі і нестійкі інтервали. Загальне поняття про розв'язання інтервалів. Розташування інтервалів на ступенях гами. Інтервали натурального мажору. Інтервали натурального мінору. Інтервали гармонічного мінору. Інтервали гармонічного мажору. Ладове розв'язання дисонансів. Розв'язання збільшених і зменшених інтервалів. Розв'язання великої і малої секунди, великої і малої септими. Ладове розв'язання консонансів. Розв'язання дисонансів незалежно від тяготіння (акустичного розв'язання).

Акорди на ступенях мажору і мінору

Загальне уявлення про ладові функції акордів. Розташування акордів. Ладове розв'язання дисонуючих акордів домінантової групи. Розв'язання домінантсептакорда і його обернень. Розв'язання введених септакордів. Розв'язання акордів субдомінантової групи.

Розв'язання зменшеного і збільшеного тризвуків. Поняття про альтеровані акорди. Гармонічна фігурація. Фактура.

Ладова альтерація мажору і мінору

Загальне поняття про альтерацію та хроматизм. Альтерація ступенів ладу. Хроматичний півтон, хроматичний тон.

Хроматичні інтервали. Хроматична гама

Діатоніка і хроматизм. Хроматичні звуки, узяті плавно і стрибком. Хроматичні інтервали. Характерні хроматичні інтервали в мажорі і мінорі, їх розв'язання. Мелодійний рух по хроматичній гаммі. Хроматична гамма. Правопис хроматичної гами. Секвенції з хроматизмами. Хроматична гамма мажору і мінору.

Модуляція і відхилення

Загальне уявлення про модуляцію і відхилення. Закони здійснення модуляції та відхилення. Відхилення та модуляція в споріднені тональності.

Співставлення тональностей. Деякі прийоми розвитку. Спорідненість тональностей.

Лади

Первинні ладові утворення. Пентатоніка.

Натуральні лади. Міксолідійський лад. Лідійський лад. Дорійський лад. Фрігійський лад. Спів гамм в народних ладах.

Перемінний лад. Мажоромінор. Домінантовий мінорний лад. Лад з двома збільшеними секундами (подвійно гармонічний). Збільшений і зменшений лади.

Елементи структури музичної мови. Транспозиція

Значення мелодії в музичному творі. Мовні і мелодичні інтонації. Виразність мелодії. Жанрові елементи і їх значення. Мелодична лінія, її діапазон. Прохідні і допоміжні звуки.

Мелізми. Форшлаги. Морденти. Групетто. Трель. Транспозиція.

Розділ 2.3. «ГАРМОНІЯ»

Тризвуки головних ступенів

Гармонія як музично-естетична категорія, галузь теоретичного музикознавства й навчальна дисципліна. Типи акордів, назва звуків акорду, терцієвий принцип їх побудови.

Чотириголосний склад – норми голосоведіння, мелодичне положення тризвука та його розташування, подвоєння в тризвуках.

Сполучення головних тризвуків. Види узгодженого ведіння голосів. Співвідношення акордів. Переміщення тризвуків. Стрибки терцієвих тонів у сопрано та тенорі.

Гармонізація мелодії та баса тризвуками

Гармонізація мелодії як розкриття її гармонічної основи, гармонізація мелодії тільки в тісному чи в широкому розташуванні.

Гармонізація баса головними тризвуками. Аналіз ступенів басового голосу як передумова його гармонізації. Ритмічні співвідношення басового і верхніх голосів. Вимоги щодо мелодії. Хвилястість руху, кульмінація, мелодичні противаги – співвідношення стрибків та плавного руху в мелодії, ведення ввідного звуку в тоніку.

Каденції та їх види. Кадансовий квартсекстакорд

Класифікація каденцій за їх гармонічним змістом, розташуванням у формі, особливостями заключного акорду. Види періодів.

Кадансовий квартсекстакорд, його поліфункціональність, метричні умови, різні можливості для його використання (голосоведіння, навколишні гармонії) у половинній і заключній каденції. Виразне значення, подвоєння та переміщення кадансового квартсекстакорду.

Секстакорди і квартсекстакорди

Секстакорди головних тризвуків, їх будова, подвоєння звуків, вузьке, широке, мішане розташування, умови голосоведіння. Використання секстакордів у каденціях; нові види недосконалих каденцій. Поєднання тризвука і секстакорду секундового та кварто-квінтового співвідношення. Поєднання тризвука й секстакордум зі стрибком.

Сполучення двох секстакордів, особливості мінору. Прохідні та допоміжні квартсекстакорди, принципи утворення, метричні умови, подвоєння звуків, специфіка голосоведіння, додаткова плагальна каденція з допоміжним субдомінантовим квартсекстакордом.

Домінантовий септакорд

Домінантовий септакорд повний і неповний. Поняття про мішане розташування, варіанти розташування, дисонантність домінантсептакорду.

Обернення D7. Побудова і розв'язання обернень D7.

Тризвуки й секстакорди субдомінантової групи

SII6 та SII як яскраві субдомінантові акорди. Подвоєння звуків у SII6. Тризвук II ступеня в натуральному мажорі. Приготування SII6 та SII акордами T та S функцій. Поєднання SII як зразок поєднання тризвуків терцієвого співвідношення. Поєднання SII6 та SII з K64, акордами домінантової та тонічної функцій.

Тризвук шостого ступеня. Функціональна особливість тризвука шостого ступеня та його використання в гармонізації мелодії. Перерваний зворот. Подвоєння терцієвого тону при розв'язанні D7 в шосту ступінь. Тризвук шостого ступеня перед K64. Перервана каденція у другому реченні як засіб розширення меж періоду. Інші засоби розширення періоду.

Гармонічний мажор. Вплив низького шостого ступеня на забарвлення акордів субдомінантової групи.

Субдомінантсептакорд та його обернення

Субдомінантсептакорд та його обернення як головний септакорд субдомінантової групи. Підготовка SII7 і його обернень, положення серед інших акордів субдомінантової групи. Розв'язання SII7 та його обернень у T, T6 та прохідний T64, K64. Внутрішньофункціональний перехід SII7 та його обернень у D7 і його обернення. Плагальна каденція з квінтсекстакордом другого ступеня.

Септакорд сьомого ступеня та його обернення

Септакорд сьомого ступеня та його обернення як акорди доміантової функції. Підготовка DVII7 та його обернень акордами тонічної, субдоміантової та доміантової функцій. Переміщення із повторенням септими на місці, взаємне переміщення септими і квінти в сопрано та тенорі. Розв'язання в тоніку з подвоєнням терції або прими (залежно від розташування).

Внутрішньофункціональний перехід DVII7 та його обернень у D7 та його обернення. Звороти з прохідними акордами. DVII43 та DVII2 у субдоміантовому значенні.

Менш використовувані акорди доміантової групи

Тризвук третього ступеня в мажорі. Функціональна особливість тризвука третього ступеня. Тризвук третього ступеня при гармонізації низхідного верхнього тетраорду натурального мажору. Секстакорд сьомого ступеня як яскрава доміанта. Подвоєння звуків VII6, VII6 при гармонізації верхнього тетраорду мажору та мелодичного мінору. VII6 як прохідний акорд.

Доміанта з секстою. Ладова визначеність доміант з секстою.

Натуральний мінор у фригійських зворотах.

Доміантовий нонакорд. Приготування нонакорду тонічною, субдоміантовою та доміантовою гармонією.

Акорди подвійної доміаннти

DD – хроматична група акордів. Функціональні особливості та призначення подвійної доміаннти. Подвійні доміаннти в мінорі. Місце DD у каденційних зворотах.

DD у середині побудови. Акордова підготовка, розв'язання DD у позакаденційних умовах. Розв'язання DD в D та прохідний T64. Перехід DD у дисонувальні акорди D та S. Звороти з прохідними акордами за участю DD.

Альтерація DD. Альтерація як засіб загострення цілотонових тяжінь.

Відхилення. Хроматична система

Типи тональних співвідношень. Однотональний та різнотональний виклади музичного матеріалу. Головні й побічні тональності. Функціональний зв'язок головної та побічної тональності. Тональний план.

Відхилення в тональності першого ступеня спорідненості. Хроматична система. Відхилення прохідні й каденційні.

Хроматичні секвенції. Хроматичні секвенції – ланцюжок відхилень у тональності. Функціональна підпорядкованість усіх ланок хроматичної секвенції. Будова ланки. Голосоведіння. Секвентне розширення періоду.

Розділ 2.4. «ПОЛІФОНІЯ»

Етапи розвитку поліфонії. Підголоскова поліфонія.

Поліфонія як музично-теоретична дисципліна. Огляд музичного мистецтва епохи Середньовіччя. Останній період Середньовіччя і епоха Відродження. Від Бароко до XX століття. Багатоголосся української народної пісні.

Контрастна, імітаційна поліфонія. Фуга.

Типи поліфонії західноєвропейської музики. Контрастна поліфонія. Мелодика суворого стилю. Контрапункт. Простий контрапункт. Складний контрапункт. Імітаційна поліфонія. Імітаційно-поліфонічні форми.

Фуга і поліфонічний склад в музиці XVIII—XX століття.

Загальна характеристика фуги. Еволюційний розвиток фуги. Зміст і будова фуги.

Розділ 2.5. «АНАЛІЗ МУЗИЧНИХ ТВОРІВ»

Загальні основи аналізу музичних творів

Завдання та зміст дисципліни «Аналіз музичних творів». Вихідні поняття. Систематика та характерні ознаки музичних жанрів.

Мелодична лінія. Мотив. Тема. Основні елементи будови музичної форми.

Функції частин музичної форми. Прості та складні форми

Функції частин форми та типи викладу. Період. Проста 2-часна та 3-часна форма. Складні форми. Складна 2-часна та 3-часна форми.

Рондо. Історично-стильові риси форми рондо.

Варіаційна форма. Поліфонічні форми.

Сонатна форма

Сонатна форма та її структура.

Різновиди сонатної форми. Рондо-соната.

Вільні та мішані форми. Синтетичні форми

Циклічні форми. Вільні та мішані форми.

Синтетичні жанри музичного мистецтва. Індивідуалізовані форми.

Розділ 2.6. «ІСТОРІЯ МУЗИКИ».

Музична культура стародавнього світу та середньовіччя

Музична культура стародавнього світу, поява перших музичних інструментів, посібників, поява системи нотного запису. Музичні жанри та види хорового співу, розвиток народної музики.

Музична культура XV – XVII ст. Епоха Відродження

Розвиток нових інструментальних жанрів у Франції, музична культура Нідерландів, поява першої англійської опери в Англії.

Музична культура Німеччини XVIII ст. Епоха Просвітництва

Розвиток оперних жанрів, культури Німеччини. Творчість Г.Генделя, особливості музичного стилю, мелодики. Поліфонічні твори Й.С. Баха.

Віденська класична школа

Музична культура Австрії, основні етапи творчості К.Глюка. Характеристика творчості засновників класицизму – віденської класичної школи – Й.Гайдна, В.Моцарта, Л.Бетховена.

Романтизм як художньо-стилістичний напрямок в мистецтві XIX століття

Основні етапи розвитку музичного романтизму в Австрії та Німеччині, поява нових жанрів романтизму в творчості Ф.Мендельсона (програмна концертна увертюра), К.Вебера (німецька романтична опера), Р.Шумана (інструментальна та вокальна творчість). Творчість Дж.Россіні, В.Белліні, Г.Доніцетті.

Західноєвропейська музична культура першої половини

XIX століття

Розквіт романтичної опери в першій половині XIX століття у Франції. Творчість А.Адана, Г.Берліоза. Польська музична культура (М.Огінського, С.Монюшко, Ф.Шопена), угорська музична культура (Ф.Еркель, Ф.Ліст), австро – німецька культура (Р.Вагнер, І.Брамс, А.Брукнер).

Музична культура другої половини XIX століття

Розвиток італійської музичної культури (опера творчість Дж.Верді), французької музичної культури (розвиток «ліричної опери» Ж.Бізе, Ш.Гуно), чеської музичної культури (Ф.Шкroup, Б.Сметана, А.Дворжак), іспанської музичної культури (І.Альбеніс, національні жанри музичного театру – сарсуела, тонаділя, норвезької музичної культури (Е.Гріг).

Музична культура другої половини XIX століття - першої половини XX століття

Французький музичний імпресіонізм (К.Дебюссі, М.Равель), американська культура (Дж.Гершвін), німецький експресіонізм - додекафонна система (А.Шонберг, А.Веберн, В.Берг).

Музична культура XX століття

Неофольклоризм (З.Кодай, Б.Барток), неокласицизм. Сучасні стилі та жанри в зарубіжній музиці.

Музична культура Русі IX-XVIII століття

Музична культура стародавнього світу. Поява світського музикування. Знаменний розспів.

Музична культура Русі XVIII століття. Композиторська школа останньої треті століття (Пашкевич, Фомін, Хандошкін, Дубянський, Козловський).

Основні етапи розвитку музичної культури XIX століття

Музична культура на початку XIX століття. Закінчення традицій класицизму і сентименталізму. Поява романтизму. Музичний театр доглінкінської епохи.

Значення романсу як мовної основи інших жанрів. М.І. Глінка – засновник російської національної класичної музики.

Музична культура 40-60-х роках XIX століття

Життєвий та творчий шлях О.М.Даргомижського. Опера «Русалка». Розуміння опери як драми.

Новаторство О.Даргомижського у вокальній музиці.

Естетичні погляди композиторів «Могутньої купки»

Досягнення критичного реалізму. Життєвий та творчий шлях М.П.Мусоргського.

Основні етапи творчого розвитку О.П.Бородіна.

Музична культура Росії 80-90-х роках XIX століття

Новаторство П.І.Чайковського в балетному жанрі. Характеристика симфонічної творчості.

Особливості розвитку культури Росії наприкінці XIX століття. Загальна характеристика творчості К.Лядова, С.Танєєва, О.Глазунова, С.В.Рахманінова.

Музична культура Росії на початку XX століття

Життєвий та творчий шлях О.Скрябіна.

Нові різновиди кантатно-ораторіального жанру (С.Рахманінов), та розвиток традицій російського класичного симфонізму (О.Скрябін, О.Мясковський).

Музична культура Росії до 1917 року

Превалювання лірико-драматичного і ліричного різновидів камерної інструментальної музики (С.Рахманінов, О.Глазунов) Життєвий та творчий шлях О.Глазунова. Беляєвський гурток. Поява приватних опер та їх значення (С.Мамонтов). Неофольклоризм І.Стравінського.

Розділ 2.7. «ІСТОРІЯ МУЗИКИ (українська)»

Стародавнє українське музичне мистецтво

Історичні умови розвитку української культури. Ранні форми музичного мистецтва. Культура східних слов'ян. Музична освіта Київської Русі.

Музичний інструментарій. Найдавніші пласти фольклору, цикли календарно-обрядових та родинно-побутових пісень(спроба їх реставрації на основі записів XVI-XX ст.) Культурна творчість. Перші зразки народного театру.

Музичне мистецтво України XVI – XVIII століття

Історичні умови розвитку культури. Особливості епохи середньовіччя. Духовно-християнська галузь культури. Ранні форми церковного співу та його розвиток в епоху. Становлення професійної музики.

Загальнокультурні риси Бароко в Європі. Історичні умови розвитку в Україні. Особливості розвитку освіти та різних галузей музичної культури: народна творчість, музична освіта, церковна музика, світське музикування.

М.Ділецький та його трактат. Стиллові риси гармонії того часу на прикладі творів С.Пекалицького та М.Ділецького.

Музично-естетичне виховання в братських школах, Києво-Могилянській академії. Особливості музичного навчання, розвиток церковної та світської музики, шкільної драми в навчальних закладах.

Розквіт музичного мистецтва у XVIII – першій половині XIX століття

Загальна характеристика культури класичної доби. Історичні умови форми національної культури. Музична культура: музичні жанри, музична освіта, фольклористика, церковна, світська галузь музичної культури. Хоровий концерт та його творці: М.Березовський, А.Ведель, Д.Бортнянський. Три періоди розвитку романтизму в українській музичній культурі. Формування передумов для національної класики. Основні жанри в музиці першої половини XIX ст.: пісня – романс, музика до театральних вистав, фортепіанна музика (І. Лизогуб, М. Маркович, Ільєнко, Завадський та ін.) Основні жанри фортепіанної музики: рапсодія, лірична мініатюра, танцювальні п'єси (вальс, мазурка; екосез тощо).

Творчість Михайла Вербицького – засновника «перемишльської школи». звертання до поезії Т. Шевченка («Заповіт»). Характеристика творчості П.Ніщинського. Його музична та театральна діяльність. Особливості музичної драматургії у «Вечорницях» - вставної дії до драми Тараса Шевченка «Назар Стодоля».

“Запорожець за Дунаєм” С. Гулака – Артемовського – перша українська національна опера комічного жанру. Важлива роль ансамблевих номерів, пісня – основна форма характеристики персонажу. Продовження цієї лінії у творах інших композиторів.

Розквіт української музичної класики в другій половині XIX століття

Історичне значення Лисенка, як основоположника національної композиторської школи. Різнобічна діяльність його життя, його композиторська творчість. Опера “Тарас Бульба” М. Лисенка – найвидатніше явище в українській музично – театральній культурі XX ст. Українська романтична опера другої пол. XIX ст. Сучасники М. Лисенка (П. Сокальський, А.Вахнянин, М. Аркас, Б. Підгорецький). Труднощі становлення оперного жанру, вагомі знахідки (детальніше зупинитися на лірико – психологічній опері М. Аркаса “Катерина”).

Українська хорова музика другої пол. XIX ст. Характеристика музичних жанрів. Кантата “Радуйся, ниво неполитая” М. Лисенка.

Український романс другої пол. XIX ст. Солоспіви М. Лисенка – найвагоміша частка української вокальної лірики минулого століття. Типологія його романсової творчості. Риси стилю.

Фортепіанна музика М. Лисенка, навчання гри на фортепіано, концертна діяльність. Твори великих форм: Концертний вальс, ор. 6; Героїчне скерцо, Українська рапсодія № 2, мініатюри – гавот, ор.30; баркарола “Пливе човен”.

Характеристика творчості П.Сокальського. Опера «Осада Дубно».

М.М.Аркас – історик та композитор. Опера «Катерина» за поемою Т.Шевченка.

Симфонічна діяльність М. Калачевського. Відродження симфонічного жанру. Перший український симфонічний цикл. «Українська симфонія»

Загальна характеристика, огляд жанрів. Особливості тематики і образного змісту. Риси стилю творчості М.Леонтовича. Обробки українських народних пісень (специфічні риси гармонії), духовна музика. Опера “На русалчин Великдень” (тема, ідея, жанр, особливості музичної драматургії, характерні особливості мелодики і гармонії).

Риси стилю творчості К.Стеценка. Загальна характеристика музики композитора. Провідні жанри в доробку митця. Розвиток творчих принципів М.Лисенка в хоровій та романсовій музиці К.Стеценка (зробити акцент на новаторських рисах). Сильові особливості в мелодиці, гармонії, фактурі тощо. Характеристика творчості Я.Степового. Хорова та фортепіанна творчість. Прелюд пам’яті Шевченка. Рондо сі мінор.

Огляд творчості І.Лаврівського, В.Матюка, А.Вахнянина, І.Воробкевича, О.Нижанківського, Д.Січинського.

Творчість С.Людкевича. Кантата-симфонія “Кавказ”. Творчий шлях В.Барвинського. Його вокальні, фортепіанні та хорові твори.

Традиції вітчизняного мистецтва на початку XX століття

Життєвий й творчий шлях Л.Ревуцького. Характеристика його творчого доробку. Симфонії, концерт для фортепіано з оркестром, кантата “Хустина” (на слова Т.Шевченка), твори для фортепіано, хори, обробки народних пісень. Риси стилю композитора. Тип симфонізму. Педагогічна

діяльність Л. Ревуцького.

Життя і творчий шлях Б. Лятошинського. Характеристика його творчості в різних жанрах (опери, симфонічні твори, кантати, музика до театральних вистав і кінофільмів), риси самобутнього стилю. Тип симфонізму. Особливості хорів на вірші Т. Шевченка. Його фортепіанна та симфонічна творчість. Характеристика творчого шляху В.Косенка (1896-1938). Фортепіанні твори для дітей. Фортепіанний цикл “Одинадцять етюдів у формі старовинних танців”. Твори для дітей (24 дитячі п’єси з програмними назвами). Симфонічні твори: ”Героїчна увертюра”, ”Молдавська поема”, ”Класичне тріо”.

Розквіт української музики в другій половині ХХ століття

Музичне виконавство та мистецькі колективи 40-50 років. Пісенно-хорова творчість (П. Майборода, С.Козак, А.Кос-Анатольський).

Музичний театр. Оперна творчість В.Корейка(“Лісова пісня”), К. Данькевича (“Богдан Хмельницький”). Балетні постановки на основі фольклорних мотивів (балет В.Кирейка “Тіні забутих предків”).

Відтворення західноукраїнських фольклорних джерел в “Закарпатських ескізах” В.Гомоляки, “Гуцульській рапсодії” Г.Майбороди.

Життєвий і творчий шлях М. Колесси. Його хорова і симфонічна творчість.

Український музичний авангард 60-х років. В. Сильвестров, А. Грабовський, В. Губа, Є. Станкович – їх творчі настанови та здобутки (“Чотири українські пісні” А.Грабовського).

Оперна та балетна творчість в доробку В.Губаренка. Хорова музика в діяльності Л. Дичко.

Неокласична хвиля у творчості: М.Бібіка, В.Зубицького, І.Кириліної, В.Камінського, Ю.Ланюка, О.Козаренка. Масові жанри: рок і поп-музика. Пісенна творчість - традиції і новаторство.

Творчість М. Скорика, його симфонічні та хорові твори. В.Сильвестров та сучасний погляд на “технічні ефекти”. Е.Станкович та його камерні симфонії.

Твори сучасних українських композиторів для дітей: А.Мігай, Б.Фільц та ін.

Творчість О. Кошиця, І. Соневицького. Творчість Мар’яна Кузана та його захоплення поезією Т.Шевченка. Модерна творчість Вірка Балея. Церковна музика в творчості Андрія Гнатишина.

Розділ 2.8. «ХОРОЗНАВСТВО»

Вокально-ансамблева техніка

Походження християнського хорового співу Київської Русі. Хорове виконавство та розвиток хорової культури в історичному аспекті. Джерела хорового мистецтва. Жанри хорової музики. Виявити характерні особливості розвитку хорової культури України та Росії у взаємозв’язку основних напрямків: народної, духовної та світської орієнтації.

Шкільна хорова пісня та сучасні проблеми дитячого хорового виховання.

Хор як вокальна організація. Типи та види хорів: (однорідний, мішаний, неповний мішаний); характеристика вокально-технічних і художньо-виконавських можливостей хорів; види хорів (одноголосні, двоголосні, триголосні і т.д.). Сучасні професійні, академічні і народні хори. Дитячі хори, їх особистості і виконавські можливості.

Хорові партитури (визначення термінів «хорова партія», характеристика її загального і робочого діапазонів, регістрів, тембру, технічних і художніх можливостей). Кількісний склад партій і хорів.. Розташування хорового колективу на сцені і в хоровому класі.

Характеристика хорової звучності. Класифікація голосів та їх співацьких діапазонів.

Будова голосового апарату. Хрящі, м'язи, повітряні пазухи; формування вокального звуку в резонаторах (головний, грудний). Захворювання голосового апарату (інфекційні, професійні). Охорона дитячого голосу.

Вокально-ансамблева техніка. Співацька установа (установа голови, корпусу, шиї, ніг) – основа звукоутворення. Співацьке дихання. Основні види співацького дихання. Значення дихання в хоровому співі. Процес звукоутворення. Атака звуку (тверда, м'яка, придыхання). Різні види характеру звуковедення (*legato*, *non legato*, *non staccato*, *staccato*). Формування голосних звуків у співі. Спів затуленим ротом.

Хоровий стрій. Хоровий стрій – один з головних елементів хорової звучності. Стрій мелодичний, гармонічний. Мелодичний стрій: досягнення унісону в партії шляхом виконання законів правильного інтонування інтервалів, ступенів ладу в мажорі та мінорі. Гармонічний, вертикальний стрій і його зв'язок з мелодичним строем. Інтонування акордів. Взаємозв'язок дихання і строю, вокалу і строю. Розвиток слухових здібностей співаків. Умови, які впливають на стрій.

Вокально-хорова робота в хорі

Ансамбль хору. Значення ансамблю як одного з головних елементів хорової звучності. Загальний та приватний ансамбль. Залежність приватного ансамблю (ансамблю окремої хорової партії) від кількості та якості голосів в партіях. Різновиди хорового ансамблю: унісонний, інтонаційний, дикційний, тембровий, ритмічний, темповий, динамічний, природний, штучний. Шляхи досягнення ансамблю. Значення співацьких вправ для досягнення ансамблю в хорі.

Фактура. Розуміння фактури в хоровому творі. Різновиди фактури – гармонічна, гомофонно-гармонічна, поліфонічна (класична поліфонія, імітаційна, народно-підголосочна, канон), соліст з хором. Вплив динаміки на створення якісної фактури твору.

Теситура. Ансамбль в залежності від теситурних умов твору.

Дикція – один із головних засобів розкриття художнього змісту хорового твору. Особистості співацької дикції. Артикуляційний апарат. Хоровий спів, як поєднання слова та музики. Значення мови в музичному творі. Особливості вимови українського тексту у співі. Особливості вимови російського тексту у співі.

Підготовчий етап розучування хорового твору. Вивчення партитури диригентом. Взірцевий план роботи диригента над партитурою. Письмова анотація хорового твору: загальний аналіз твору, музично-теоретичний аналіз, вокально-хоровий аналіз, виконавський аналіз твору; складання плану хорових репетицій. Розучування хорового твору з колективом виконавців. Дві фази цієї роботи – відпрацювання вокально-технічних засобів хорової партитури і засвоєння твору співаками, як художнього цілого.

Розспівування хорового колективу. Унісонні та октавно-унісонні розспівування. Гармонічні розспівування хору. Прийоми задавання тону.

Організація шкільного хору. Попередні обговорення питань, пов'язаних з утворенням шкільного хору. Перевірка у дітей музичних і співацьких здібностей. Підготовка приміщення та інструменту до репетицій. Перша зустріч керівника і колективу. Вибори органу самокерування. Складання планів і визначення змісту занять. Організація обліку відвідувань.

Організація концертних виступів шкільного хору.

Робота над репертуаром в шкільному хоровому колективі. Значення формування репертуару в діяльності хору. Принципи підбору репертуару: доступність хорового твору для виконання, доступність літературного тексту творів для різних вікових категорій школярів.

3.Критерії оцінювання

Час виконання тестових завдань – 180 хвилин.

Екзаменаційний тест складається із 90 завдань, з яких – 85 тестів закритого типу (з альтернативними вибірковими відповідями в 4-х варіантах) та 5 тестів відкритого типу (практичне виконання музичних творів та ін).

Від 1-го до 85-го завдання за кожну правильну відповідь нараховується 1 бал.

Оцінювання тестів

Кількість правильних відповідей за тестові питання	Бал за 200-бальною шкалою оцінювання	Кількість правильних відповідей за тестові питання	Бал за 200-бальною шкалою оцінювання
0	0	43	108
1	66	44	109
2	67	45	110
3	68	46	111
4	69	47	112
5	70	48	113
6	71	49	114
7	72	50	115
8	73	51	116

9	74	52	117
10	75	53	118
11	76	54	119
12	77	55	120
13	78	56	121
14	79	57	122
15	80	58	123
16	81	59	124
17	82	60	125
18	83	61	126
19	84	62	127
20	85	63	128
21	86	64	129
22	87	65	130
23	88	66	131
24	89	67	132
25	90	68	133
26	91	69	134
27	92	70	135
28	93	71	136
29	94	72	137
30	95	73	138
31	96	74	139
32	97	75	140
33	98	76	141
34	99	77	142
35	100	78	143
36	101	79	144
37	102	80	145
38	103	81	146
39	104	82	147
40	105	83	148
41	106	84	149
42	107	85	150

Від 86-го до 90-го завдання за кожну відповідь нараховується від 0 до 10 балів в залежності від повноти відповіді.

7,6 – 10 балів – завдання виконано повністю, відповідь обґрунтовано, висновки та пропозиції аргументовано і оформлено належним чином.

5,1 – 7,5 балів – завдання виконано повністю, але допущено незначні неточності у розрахунках або оформленні; або при належному оформленні завдання виконано не менш ніж на 80%.

2,6 – 5 балів – завдання виконано менш ніж на 60%, за умови належного оформлення; або не менш ніж на 80% якщо допущені незначні

помилки у розрахунках або оформленні.

0 – 2,5 балів – завдання виконано менш ніж на 40%, без належного оформлення, зі значними помилками у розрахунках або оформленні.

Отже, за 5 завдань відкритої форми з розгорнутою відповіддю вступник може набрати від 0 до 50 балів.

Остаточна конкурсна оцінка (**КО**) за 200-бальною шкалою (від 0 до 200) формується за формулою:

$$\mathbf{КО = 3Т + ВТ},$$

де **3Т** – бали за виконання завдань тесту з вибором однієї правильної (див. таблицю); **ВТ** – бали за виконання завдань тесту відкритої форми з розгорнутою відповіддю (від 86-го до 90-го).

Вимоги до практичного етапу фахового випробування

Спеціалізація: Диригентсько-хорова підготовка

Практичний етап включає в себе 5 завдань:

1. Диригування та гра партитури а capella підготовленої програми.
2. Диригування твору з супроводом підготовленої програми.
3. Виконання шкільної пісні.
4. Читання партитури з аркуша (а capella).
5. Анотація до хорového твору без супроводу.

Вимоги до виконання індивідуальної програми

Мета – визначити рівень музичних здібностей вступника, рівень вокально-хорового та диригентського розвитку та ступінь готовності до майбутнього навчання зі спеціальності.

Вступник повинен виконати напам'ять два підготовлені твори:

- хорový твір а capella;
- хорový твір з супроводом.

Індивідуальна програма з хорového диригування повинна включати твори різного рівня складності і відповідати ступеню підготовки вступника.

Хорові твори мають бути різними за формою, жанрами, характером, ступенем складності та виконуватися на певному професійному рівні, а саме напам'ять, емоційно, виразно.

Вступник при виконанні індивідуальної програми повинен:

- аналізувати твір з використанням знань з предметів історико-теоретичного, диригентсько-хорового циклів;
- вміти давати налаштування хору на певну тональність від камертону, роздавати звуки першого акорду;
- виконувати на фортепіано напам'ять хорову партитуру, враховуючи художньо-стильові особливості;
- уміти за допомогою зміни амплітуди та площини показати прийоми переходу до швидких та повільних темпів, прийоми передачі агогіки;
- відчувати і методично-аналітично усвідомлювати хорові партії шляхом їх проспівування різноманітними способами;

- влучно використовувати музичну термінологію у сфері співацького звукоутворення, хорознавства, стисло і емко формувати власну думку, методичні рекомендації тощо;
  - спираючись на специфіку вокально-хорового мистецтва, враховуючи стиль композитора, за допомогою жестів передати художній зміст твору.
- При виконанні третього завдання (читання партитури з аркуша) вступник повинен уміти:
- виконати на фортепіано партитуру гомофоно-гармонічного чи поліфонічного складу для хору без супроводу (за завданням);
  - виконати на фортепіано партитуру для соло і хору без супроводу;
  - транспонувати уривок із партитури для хору без супроводу середньої трудності на інтервал до великої терції (за завданням);
  - надати список вивчених у класі партитур і вміти дати стисло відповідь на питання, пов'язані з їх змістом.

Вимоги до практичного етапу фахового випробування ***Спеціалізація: Інструментальна підготовка***

Практичний етап включає в себе 5 завдань:

1. Виконання твору крупної форми (сонати, варіації).
2. Виконання поліфонічного твору (прелюдії та фуги, інвенції, симфонії).
3. Виконання концертної п'єси українського або зарубіжного композитора.
4. Вербальна анотація виконаних творів.
5. Читання нот з аркуша.

Вимоги до виконання індивідуальної програми на музичному інструменті

Мета – визначити рівень музичних здібностей вступника, рівень інструментального розвитку та ступінь готовності до майбутнього навчання зі спеціальності у вузі.

Індивідуальна програма з основного музичного інструменту повинна включати твори різного рівня складності і відповідати ступеню підготовки вступника.

Музичні твори мають бути різними за формою, жанрами, характером та виконуватися на певному професійному рівні, а саме: напам'ять, емоційно, виразно. До індивідуальної програми на вступні випробування необхідно включати твори різних композиторських шкіл, різноманітні за жанрами і характером.

Вступник повинен виконати твір крупної форми :

- розкрити риси стилю, показати контрастність частин та партій, єдність та інтенсивність розвитку тематичного матеріалу, а також відчуття стрижневого темпу;

- у варіації розкрити художньо-образну структуру твору, окремих варіацій або окремих циклів , показати прийоми варіювання та фігураційну обробку теми.

Вступник повинен виконати поліфонічний твір (прелюдії, фуги, інвенції, симфонії), розкрити імітаційну природу поліфонічної музики, мелодійний рух голосів, які відрізняються неперервною рухливістю, синтаксичну та артикуляційну ясність та логічність голосоведення.

Вступник повинен виконати концертну п'єсу, розкрити її виразні особливості, ладо-гармонічну сферу, показати взаємодію художніх та технічних засобів щодо втілення художньо - музичного образу.

Також завданням практичної частини фахового випробування є *вербальна анотація виконаних творів*.

Мета – виявити загальноосвітній рівень вступника в галузі фортепіанного мистецтва.

Аналізуючи кожний з виконаних творів вступник повинен розповісти про:

- короткі біографічні відомості композитора з опорою на найбільш значимі факти його життя і творчості. Важливою задачею є поняття вступником загальнокультурного контексту епохи, коли жив та творив композитор, розкриття основних стилістичних напрямів в музиці його часу. Звернути увагу на індивідуальні риси стилю композитора, а також виявлення у творі новаторських або традиційних музичних прийомів;
  - жанрові особливості твору та його форму;
  - художній образ музичного твору;
  - засоби виразності (метр, ритм, темп, розмір, динаміку, гармонічні засоби, агогіку, тональний план твору);
  - технічні труднощі та методи їх подолання у фортепіанному творі.
- П'ятим завданням практичної частини є виконання творів з аркуша.

Критерії оцінювання практичних завдань Спеціалізація «Диригентсько-хорова підготовка»

Недостатній рівень	0 – 2,5 бали	виставляється вступнику за наявність грубих помилок у техніці диригування та невміння мануального втілення художнього образу твору, відсутність важливих розділів анотації, невміння транспонувати шкільну пісню та читати хорової партитури.
Частковий рівень	2,6-5 балів	виставляється вступнику, якщо він допустив ряд помилок у показі під час диригування хорових творів, неемоційне їх виконував, допускав суттєві помилки в анотації хорового твору, робив значні помилки при читанні хорової партитури з аркуша та транспонуванні шкільної пісні.
Не повний рівень	5,1-7,5 балів	виставляється вступнику, який володіє диригентською технікою та вмінням мануального втілення конкретного художнього образу, показав технічну досконалість, проявив особливу музикальність, але допустив несуттєві помилки, випадковості, які не впливають на загальне виконання диригентської програми, грамотно і логічно зробив анотацію хорового твору. На належному рівні прочитав хорову партитуру з аркуша, але допустив деякі помилки при транспонуванні шкільної пісні.
Повний рівень	7,6 -10 балів	виставляється вступнику, який володіє яскравою диригентською технікою в усій її різноманітності для мануального втілення конкретного художнього образу твору, значним арсеналом музично-теоретичних знань, теоретико-методологічних основ практичного виховання фахівця з диригентсько-хорових дисциплін. Уміє максимально використовувати в педагогічній та практичній діяльності набуті знання й практичні навички з хорового

		диригування, успішно вирішує всі практичні завдання, які сприяють формуванню музичної культури та професійній направленості майбутнього фахівця. Чітко, повно, грамотно та логічно зробив анотацію виконаного хорового твору, виявив творчу самостійність, з точністю прочитав хорову партитуру з аркуша, зробив транспонування шкільної пісні без помилок.
--	--	---

**Критерії оцінювання практичних завдань
Спеціалізація «Інструментальна підготовка»**

Недостатній рівень	0 – 2,5 бали	Виставляється вступнику, якщо він не виконав програму напам'ять, допускав грубі помилки в текстах, не дотримувався авторської трактовки твору, показав темпову та ритмічну нестабільність, допускав грубі помилки в нюансуванні та педалізації, не розкрив художнього образу творів, відсутня техніка виконавства. Відсутній самоконтроль та корекція у виконанні музичних творів. Під час вербальної анотації робив суттєві помилки, не володіє інформацією про композиторів та особливості їх творчості, про основні стилістичні напрями в музиці їх часу, не володіє знаннями про риси стилю композиторів, а також не має уяви про музичний образ твору і засоби його виразності, не може виявити самостійності суджень. Не прочитав запропонований нотний текст з аркуша.
Частковий рівень	2,6-5 бали	Виставляється вступнику, якщо він виконав програму напам'ять, але допускав ряд помилок у відтворенні нотного тексту, поверхово передавав стильові особливості творів і недостатньо прокоментував їх. Вербальну анотацію дав поверхово, не зовсім логічно і чітко. Робив значні помилки при читанні нот з аркуша.
Не повний рівень	5,1- 7,5 бали	Виставляється вступнику, якщо він на достатньому рівні виконав програму напам'ять, показав технічну досконалість, проявив особливу музикальність, вільно володіє музичним інструментом, допустив несуттєві помилки, випадковості, які не впливають на загальне виконання програми, грамотно і логічно зробив вербальну анотацію музичних творів, які виконував. На належному рівні прочитав нотний текст з аркуша.
Повний рівень	7,6- 10 балів	Виставляється вступнику, якщо він на високому рівні виконав програму напам'ять з високою художньою виразністю, показав технічну досконалість, проявив особливу музикальність, всебічно розкрив стильові ознаки музичних творів, чітко, повно, грамотно та логічно зробив вербальну анотацію виконаних творів, виявив творчу самостійність, з точністю прочитав нотний текст з аркуша.

Орієнтовний перелік творів, рекомендованих до виконання:

Жіночі, чоловічі, мішані хори без супроводу

- Анцев М., сл.О.Пушкіна. Обвал.
- Аренський О., сл.О.Пушкіна. Анчар.
- Бортнянський Д., рос. текст О.Машистого. Фуга з Концерту №24.
- Вахнянін А., сл. Т.Шевченка. Садок вишневий коло хати.

- Віники. Російська народна пісня. Обр. Ф. Рубцова.
- Дичко Л., сл. Народні. Петрівочка з „Камерної сонати №1”.
- Лятошинський Б., сл. О. Пушкіна. Туча.
- Майборода Г. Хор з II дії опери „Милана”.
- Ніжанківський О., сл. Ю. Федьковича. Золоті зорі.
- Парцхаладзе М., сл. Т. Ереставі, рос. текст М. Лапірова. Февраль или май.
- Римський – Корсаков М., сл. народні. Татарський полон.
- Рубин В., сл. А. Блока. Веселимся, кружимося.
- Свиридов Г., сл. О. Пушкіна. Наташа /з хорового циклу „Пушкінський вінок”/.
- Свиридов Г. Старовинний танець з циклу „Три п’єси з альбому для дітей”
- Танєєв С., сл. О. Пушкіна. Аделі.
- Танєєв С., сл. Я. Полянського Вечір.
- Танєєв С., сл. Я. Полонського. Посмотри какая мгла.
- Українські народні пісні : Бандура. Обр. Г. Давидовського; На вулиці скрипка грає. Обр. О. Кошиця; Ой піду по коліна в лободу. Обр. О. Кошиця; Утоптала стежечку через яр. Обр. Ю. Мейтуса.
- Чайковський П., сл. М. Цыганова. Без поры, да без времени.

Жіночі, чоловічі, мішані хори з супроводом

- Бізе. Ж. Agnus dei. Пер. А. Долгунова.
- Бізе Ж. Марш і хор з IV дії опери „Кармен”
- Бородин. А. Солнцу красному слава. Хор из оперы «Князь Игорь».
- Гершвин Д. Как тут усидеть. Хор из оперы «Порги и бес».
- Верді Дж. Победа! Победа! Хор з опери „Отелло”
- Власов О., сл. О. Пушкіна. Фонтану Бахчисарайського дворца.
- Глінка М., сл. М. Кукольника. Попутна.
- Гуно Ш. Марш солдат з IV дії опери „Фауст”.
- Костецький М., сл. О. Новицького Люблю я тебе, Україно.
- Лисенки М., сл. Т. Шевченка. Оживуть степи, озера. Ч. 5 з кантати „Радуйся, Ниво неполита”.
- Моцарт В. Lacrimosa Ч 7. Reguem.
- Моцарт В. Ave verum. Пер. Для хору Ф. Богуслава.
- Моцарт В. Бегите, спасайтесь! Хор из оперы «Идомей».
- Ніщинський П. Закувала та сива зозуля. Чоловічий хор з „Вечорниць” до драми Т. Шевченка „Назар Стодоля”.
- Ревуцький Л., сл. Т. Шевченка. Хустина/кантата.
- Сметана Б. Как же нам не веселиться. Хор из оперы «Проданная невеста».
- Стеценко К., сл. І. Франка. Єднаймося/кантата.
- Хороводы заводите. Эстонская народная песня. Рус. текст. А. Антона, обр. С. Полянського.
- Форе Г. Reguem aeternam з Reguem re-минор.
- Чайковський П. „Проводы масленицы” из музыки к весенней сказки А. Островского «Снегурочка».
- Чайковський П. Хор и пляска крестьян из оперы «Евгений Онегин» / «Болят, мои скоры ноженьки», «Уж как по мосту, мосточку».
- Чайковський П. Гимн из I действия оперы «Орлеанская дева».

- Ченчик. Українська народна пісня. Обр.О.Кошиця.

Рекомендований орієнтовний перелік творів з читання партитур

Дворядкові

- Александров А.В. «Ах, не одна во поле дороженька», «Горы»
- Даргомыжский А. «На севере диком»
- Кастальский А. «Под большим шатром», «На тройке»
- Лядов А. «Ты не стой, колодец»
- Шуберт Ф. «Ночь»
- Шуман Р. «Вечерняя звезда», «Тишина»

Трирядкові

- Даргомыжский А. «Где наша роза?»
- Копосов А. «Я вечер, млада», «Уж я золото хороню»
- Лятошинский Б. «По небу крадется луна»
- Никольский А. «На горе петухи поют»
- Новиков А. «Веселый пир», «Любовь»
- Свешников А. «Соловьем залетным», «Позарастили стежки-дорожки», «Белая черемуха»

Чотирирядкові

- Аракашвили Д. „О поэте”
- Бородин А. „Грезы”
- Глазунов А. „Эй, ухнем”
- Дунаевский И. „Колыбельная”
- Егоров А. „Алые гвоздички”
- Калинин Викт. „Жаворонок”, „Солнце, солнце встает”, „Ой, честь ли то молодцу”, „Элегия”, „Слезы”
- Лятошинский Б. „Осень”
- Свешников А. „У зори-то у зорнньки”, „Как пойду я на быстру речку”
- Танеев С. „Серенада”

Перелік творів, рекомендованих до виконання на музичному інструменті:

- твори французьких та італійських клавесиністів XVIII століття (Ф.Куперен, Ж.-Ф.Рамо, Ф.Дандріє, Д. Скарлатті);
- клавірні твори Й.Баха, Г.Генделя;
- твори віденських класиків XVIII – XIX століття (Й.Гайдн, В.Моцарт, Л.Бетховен);
- твори зарубіжних композиторів – романтиків XIX століття (Ф.Шуберт, К.Вебер, Ф.Мендельсон, Р.Шуман, Ф.Шопен, Ф.Ліст);
- твори українських композиторів XVIII – XX століття (Д.Бортнянський, А.Ведель, М.Березовський, М.Лисенко, М.Аркас, С.Гулак – Артемівський, К.Стеценко);
- твори зарубіжних композиторів XIX – XX століття (Й. Брамс, К.Дебюссі, Б. Сметана, А.Дворжак);
- твори композиторів XX – XXI століття (С.Прокоф'єв, Д.Шостакович, Д.Кабалевський, Р.Щедрін, А.Бабаджян, І.Шамо, Б.Лятошинський,

С.Людкевич, О.Штогаренко, Д.Гершвін, П.Хіндеміт, Б.Барток, Ф.Пуленк, С.Скорик).

4.Список рекомендованої літератури

«Хорове диригування»

Основна література

- 1 Антонюк В. Г. Постановка голосу: навч. посіб. [для студ. вищ. муз. навч. закл.]. Київ : Українська ідея, 2000. 68 с.
2. Горбенко С. Дитяче хорове виховання в Україні. Київ, 1999. 185 с.
3. Горбенко С. Українська дитяча хорова література. Київ, 2000. 239 с.
4. Гонтаренко Н. Б. Сольное пение: секреты вокального мастерства. [4-е изд.]. Ростов н / Д: Феникс, 2008. 183 с.
5. Григор'єва В.В., Омельченко А.І. Хорове диригування: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Бердянськ : Видавець БДПУ, 2015. 218 с.
6. Дмитриев Л. Б. Основы вокальной методики: учеб. пособ. Москва: Музыка, 2007. 368 с.
7. Доронюк В. Курс техніки диригування. Івано-Франківськ, 2000. 237 с.
8. Якимчук С. Музична грамота і хорове сольфеджіо в хоровому колективі / *Мистецтво та освіта*. 2004. № 1. С. 28–34.

Додаткова література

1. Питання диригентської майстерності. Київ : Музична Україна, 1996. 236 с.
2. Безбородова Л. Дирижирование. Москва : Просвещение, 1986. 196 с.
3. Колеса М. Основы техники диригування. Київ : Музична Україна, 1981. 208 с.
4. Мусин И. Техника дирижирования. Ленинград : Музыка, 1967. 352 с.
5. Ольхов К. Теоретические основы дирижерской техники. Ленинград : Музыка, 1984. 320 с.
6. Пігров К. К. Керівництво хором. Київ, 1961. 136 с.
7. Романовский Н. В. Хоровой словарь. [изд. 3-е]. Л. : Музыка, 1980. 112 с.
8. Серганюк Ю. Методика аналізу хорових творів. Івано-Франківськ, 1992. 145 с.
9. Соколов В. Г. Работа с хором. [изд. 2-е]. Москва : Музыка, 1983. 210 с.
10. Юцевич Ю.Є. Теорія і методика формування та розвитку співацького голосу : навч.-метод. посіб. Київ, 1998. 158 с.

«Основний музичний інструмент»

Основна література

1. Алексеев А. Д. Методика обучения игре на фортепиано. М.: Музыка, 1978. 120 с.

2. Баренбойм Л. А. Музыкальная педагогика и исполнительство. Л. : Музыка, 1974. 250 с.
3. Воеводина Л. П. Использование структурно-логических схем в формировании целостного восприятия музыкального произведения: методические рекомендации для студентов музыкально-педагогического факультета. Ворошиловград : ВГПИ, 1983. 40 с.
4. Коган Г. М. У врат мастерства: психологические предпосылки успешности пианистической работы. М. : Музыка, 1969. 264 с.
5. Либерман Е. Творческая работа пианиста с авторским текстом. М, 1988. 110 с.
6. Милич Б. Про формування і вдосконалення викладацької майстерності педагогів-піаністів. К., 1971. 60 с.
7. Рабинович И. О работе с учеником над музыкальным произведением (Очерки по методике обучения игре на фортепиано). М., 1955. 158 с.
8. Савшинский С. И. Работа пианиста над музыкальным произведением. М. : Музыка, 1964. 124 с.

Додаткова література

1. Баренбойм Л. А. Музыкальная педагогика и исполнительство. Л. : Музыка, 1974. 250 с.
2. Брагина О. О работе над музыкальным произведением / *Вопросы фортепианной педагогики*. М., 1971. 98 с.
3. Кременштейн Б. Воспитание самостоятельности учащегося в классе специального фортепиано. М., 1960. 148 с.
4. Мартинсен К. Индивидуальная фортепианная техника на основе звукотворческой воли. М. : Музыка, 1966. 165 с.
5. Муцмакер В. И. Совершенствование музыкальной памяти в процессе обучения игре на фортепиано. М., 1984. 78 с.
6. Николаева А. А. Очерки по методике обучения игре на фортепиано. Выпуск первый. М. : Музгиз, 1950. 200 с.

«Теорія та методика музичної освіти»

Базова

1. Музично-естетична освіта і виховання в закладах освіти області у 2019–2020 навчальному році : інструктивно методичний лист / Укл. Т. В. Кібалова. – Миколаїв : ОППО, 2019. 52 с.
2. Ростовський О.Я. Теорія і методика музичної освіти: навчально-методичний посібник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2011. 640с.
3. Черкасов В.Ф. Теорія і методика музичної освіти: навчально-методичний посібник. ВЦ «Академія», 2016. 240 с.
4. Олексюк О.М., Ткач М.М. Педагогіка духовного потенціалу особистості: сфера музичного мистецтва: навч. посіб. К. : Знання України, 2004. 264 с.

Додаткова література

1. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням українською мовою «Музичне мистецтво» 1–4кл. / Л.О. Хлебникова,

Л.О.Дорогань, І.М. Івахно. К. : Видавничий дім «Освіта», 2013. С. 212 –244

2. Психология музыкальной деятельности: теория и практика: уч. пособ. для студ. муз. фак. высш. пед. учеб. заведений / Д.К. Кирнарская, Н.И. Киященко, К.В. Тарасова и др.; под ред. Г.М. Цыпина. М. : Академия, 2003. 368 с.

3. Гончаренко С. Український педагогічний словник . К. : Либідь, 1997. 376 с. 5.
4. Дмитриева Л.Г. Методика музикального виховання в школі: уч. для студ. серед. пед. учеб. заведень. М. : Академія, 2000. 240 с.
5. Крюкова В.В. Музыкальная педагогика. Р-н-Д. : Феникс, 2002. 288 с.

«Теорія та сольфеджіо» Основна література

1. Афоніна О. С. Сольфеджіо 6. клас : Навч. посібник. К. : Нотне видавництво «Мелосвіт», 2015.
2. Лютько Л. П. Теорія музики I курс : навчальний посібник для студентів спеціальності «Музичне мистецтво». Дніпро : Ліра, 2017. 100 с.
3. Лютько Л. П. Теорія музики II курс : навчальний посібник для студентів спеціальності «Музичне мистецтво». Дніпропетровська академія музики ім. М.Глінки, 2018. 112 с.
4. Лютько Л. П. Теорія музики III курс : навчальний посібник для студентів спеціальності «Музичне мистецтво». Дніпропетровська академія музики ім. М.Глінки, 2019. 108 с.
5. Лютько Л. П. Теорія музики IV курс : навчальний посібник для студентів спеціальності «Музичне мистецтво». Дніпро : Ліра, 2019. 116 с.
6. Одноголосні диктанти на основі популярних мелодій естрадної та джазової музики. Комплекс навчально-методичного забезпечення для музичної школи (музичного відділення початкового спеціалізованого мистецького навчального закладу, школи естетичного виховання). / Упор. : А. А. Бібко, Н. М. Портна, Ж. В. Борисевич, Г. В. Дюміна, М. В. Кочарян, Л. М. Лисенко, Л. О. Федорова, Г. О. Юріна. К. : ДМЦНЗКМ, 2016.
7. Смаглій Г. Сольфеджіо, ч.1. Харків: Факт, 2015
8. Смаглій Г. Сольфеджіо, ч.2. Харків: Факт, 2015
9. Смаглій Г. Сольфеджіо, ч.3. Харків: Факт, 2016
10. Смаглій Г. Сольфеджіо, ч.4. Харків: Факт, 2016
11. Смаглій Г. Сольфеджіо, ч.5. Харків: Факт, 2018
12. Смаглій Г. Сольфеджіо, ч.6. Харків: Факт, 2008, 2010, 2019
13. Смаглій Г. А. Основи теорії музики : підруч. Х. : Факт, 2015. 325 с.

Додаткова література

1. Алексеев Б. Мясоедов А. Элементарная теория музыки [Текст]. М. : Музыка, 1986. 240 с.
2. Андреева О. Основи музичної грамоти [Текст]. Вид. 5-те випр. і допов. К. : Музична Україна, 1993. 136 с. : нот.
3. Барська З. Барви української народної пісні [Текст] : хрестоматія. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2004.– 180 с.
4. Вахромеев В. Элементарная теория музыки [Текст]. М.: Музыка, 1975. 354с.

5. Виноградов Г. Елементарна теорія музики і сольфеджіо [Текст] : навчальний посібник. Ч. 1-2. К. : Музична Україна, 1969. 198, [2]с.
6. Ганзіна Т. Правила з елементарної теорії музики [Текст] : посібник для учнів музичних шкіл та шкіл мистецтв. К. : Мелосвіт, 2002. 76 с. 38
7. Калашник М. Уроки елементарної теорії музики [Текст] : навчальний посібник. Харків : Фактор, 2004. 352 с.
8. Калинина Г.Ф. Сольфеджио. Робочая тетрадь. 1,2,3,4,5,6,7. М., 2000. 33 с.
9. Красинская Л., Уткин В. Элементарная теория музыки, [3-е изд.]. М.: Музыка, 1983. 300 с.
10. Ладухин М. Одноголосное сольфеджио. М. : Музыка, 1984. 46 с.
11. Павлюченко С. Елементарна теорія музики: посіб. для муз. шк. та уч-щ. К. : Музична Україна, 1980. 158 с.
12. Побережна Г. І. Загальна теорія музики: підручник. К. : Вища школа, 2004. 303 с.
13. Поляковська С. П. Використання довідникових матеріалів з музичної грамоти: для абітурієнтів вищ. навч. закладів культ. і мистецтв І-ІІ рівнів акред.. Вінниця : Нова Книга, 2012. 40 с.
14. Поплавська Ю. О. Методика навчання музичної грамоти в початковій школі: навчально-методичний посібник. Вінниця : Нова книга, 2007. 128 с.
15. Смаглій Г. А. Основи теорії музики: підручник для навчальних закладів освіти, культури і мистецтв. Х. : Факт, 2001. 384 с.
16. Смаглій Г. А., Маловик Л. В. Основи теорії музики : підруч. Х. : Факт, 1998. 231 с.
17. Способин И. В. Элементарная теория музыки : учеб. для муз. уч-щ. М. : Музыка, 1984. 199 с.
18. Упражнения по элементарной теории музыки : учеб. пособие / [авт.-сост.: Н. Ю. Афонина, Т. Е. Бабанина, С. Е. Белкина и др.]. Л. : Музыка, 1986. 176 с.
19. Фридкин Г. Практическое руководство по музыкальной грамоте. М., 1981. 143 с.
20. Фролова Ю.В. Сольфеджио 1,2,3,4,5,6,7. Ростов-на-Дону: Феникс, 2007. 109 с.
21. Хвостенко В. Сборник задач и упражнений по элементарной теории музыки. М. : Музыка, 1973. 285 с.
22. Шип С. Музична форма від звуку до стилю: навчальний посібник. К. : Заповіт, 1998. 367 с.
23. Юцевич Ю. Є. Музыка: словник-довідник. Тернопіль : Навчальна книга - Богдан, 2003. 352 с

Інформаційні ресурси

1. Сольфеджіо у смартфоні: роздуми педагога-початківця. Режим доступу : <http://mus.art.co.ua/solfedzhio-u-smartfoni-rozdumy-pedahoha-pochatkivtsya/>
2. Електронна бібліотека «Культура України». Музична грамота Режим доступу: <https://elib.nlu.org.ua/view.html?&id=1235>
3. <http://bdpu.org/>

4. <http://bdpu.org/library.html>
5. http://bdpu.org/primary_education.htm
6. <http://rutracker.org/forum/viewtopic.php>
7. http://as-sol.net/index/poleznye_ssyliki/0-8
8. http://golota.kiev.ua/soft_mozart/solfedgio_online.html
9. <http://borovik.ucoz.ua/index/0-4>
10. <http://www.ippolitovec.ua/toeriya-muzyki/Solfedgio/>
11. <http://intoclassics.net/news/2011-06-19-19793>
12. <http://promodj.com/aleksey-storm/blog/123316.html>
13. <http://www.music-theory.ua>
14. <http://www.donguluk2009.narod.ua>
15. <http://www.superinf.ua>
16. <http://zvukinadezdy.ucoz.ua>

«Аналіз музичних творів»

Основна література

1. Бонфельд, М.Ш. Анализ музыкальных произведений: структуры тональной музыки: учебное пособие для ВУЗов. М. : ВЛАДОС, 2003. 207с.
2. Григорьева, Г.В. Музыкальные формы XX века: курс «Анализ музыкальных произведений»: учебное пособие для вузов. М. : ВЛАДОС, 2004. 174с.
3. Заднепровская, Г.В. Анализ музыкальных произведений: Учеб.пособие для студ.муз.-пед.училищ и колледжей. М. : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2003. 272с.
4. Назайкинский, Е.В. Стиль и жанр в музыке: учебное пособие для ВУЗов/ Е.В.Назайкинский. М. : Владос, 2003. 248с.
5. Соколов, А.С. Введение в музыкальную композицию XX века: учебное пособие по курсу «Анализ музыкальных произведений». М. : ВЛАДОС, 2004. 231с.
6. Холопова, В.Н. Формы музыкальных произведений: учебное пособие для вузов. СПб: Лань, 2006. 489с.
7. Шип С.В. Музична форма від звуку до стилю: навчальний посібник. К. : Заповіт, 1998. 368 с.

Додаткова література

1. Васина-Гроссман, В.А. Книга о музыке и великих музыкантах. М. : Современник, 1999. 286с.
2. Гогоберидзе, А.Г. Теория и методика музыкального воспитания детей дошкольного возраста: учебное пособие для вузов. М.: Академия, 2007. 316 с.
3. Основы теоретического музыкознания: Учебное пособие для вузов. Под ред. М.И. Ройтерштейна. М. : Академия, 2003. 271с.
4. Психология музыкальной деятельности: Теория и практика: Учебное пособие для вузов. М. : Академия, 2003. 366с.

5. Ройтерштейн. М.И. Основы музыкального анализа: учебник для педагогических ВУЗов. М. : ВЛАДОС, 2001. 111с.
6. Способин, И. Музыкальная форма. М., Музыка, 2007. 400с.
7. Холопова, В.Н. Теория музыки: мелодика, ритмика, фактура, тематизм: учебное пособие для вузов и училищ. СПб: Лань, 2002. 367с.
8. Холопова В.Н. Гармония: учебник для вузов. СПб. : Лань, 2003. 540с.

«Поліфонія»

Основна література

1. Беліченко Н. М. Завдання з поліфонії: Строгий стиль. Вільний стиль (фуга) : практичний посібник для студентів ВНЗ культури і мистецтв ; Харків. нац. ун-т мистецтв ім. І. П. Котляревського. Харків : ТОВ «С. А. М.», 2015. 80 с.
2. Матвеева О. В. Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів з навчальної дисципліни «Поліфонія» (за кредитно-модульною системою). Бердянськ : Видавець Ткачук О.В., 2012. 171 с.
3. Матвеева О. В. Навчальний посібник «Поліфонія» (за кредитно-трансферною системою). Бердянськ : Видавець Ткачук О.В., 2014. 181 с.
4. Супрун-Яремко Н. О. Поліфонія. Вінниця : Нова книга. 2014. 512 с.
5. Пясковський І. Б. Поліфонія в українській музиці : навчальний посібник. Київ: НМАУ ім. П.І. Чайковського, 2012. 272 с.

Додаткова література

1. Пясковський І. Б. Поліфонія : навч. посібник. Київ : ДМЦНЗКіМУ, 2003. 242 с.
2. Трубнікова Л. М. Український пісенний фольклор та композиторська творчість. Харків : Основа, 2003. 86 с.
3. Побережна Г.І., Щериця Т.В. Загальна теорія музики. К., 2004. 303 с.
3. Юцевич Ю. Словарь музыкальных терминов. К., 1988. 262 с.

«Гармонія»

Основна література

1. Абызова Е. Н. Гармония. М. : Музыка, 2008. 384 с.
2. Барабашов В. Практический курс по гармонии. К. : Музична Україна, 1987. 259 с.
3. Долматов Н. Гармония. М. : Музыка, 1973. 364 с.
4. Дубінін І. Гармонія. К. : Музична Україна, 1981. 173 с.
5. Степанов А. Гармонія. М. : Музыка, 1971. 237 с.
6. Учебник по гармонии. / И. Дубовский, С. Евсеев, И. Способин, В. Соколов. М. : Музыка, 2007. 480 с.

Додаткова література

1. Алексеев Б. Задачи по гармонии. М. : Музыка, 1976. 247 с.
2. Григорьев С. Теоретический курс гармонии. М. : Музыка, 1976. 247 с.
3. Лемішко М. М. Гармонія. Вінниця: Нова книга, 2010. 224 с.
4. Максимов С. Е. Упражнения по гармонии на фортепиано. М. : Музыка, 1968. 241 с.
5. Мюллер Т. Гармония. М. : Музыка, 1982. 286 с.

6. Мясоєдов А. Н. Задачі по гармонії. М. : Музыка, 2000. 83 с.
7. Мясоєдов А. Н. Учебник гармонії. М. : Музыка, 2000. 332 с.
8. Скребков О. Хрестоматія по гармонічному аналізу. М. : Музыка, 1978. 280 с.
9. Тюлін Ю. Н. Краткий теоретический курс гармонії для студентів и педагогов музикальнх вузів и училищ. М. : Музыка, 2003. 212 с.
10. Холопов Ю. Н. Гармонія. М. : Музыка, 2003. 544 с.
11. Холопов Ю. Н. Очерки современной гармонії. М. : Музыка, 1974. 480 с.

«Історія музики (українська)»

Основна література

1. Архимович Л., Т.Каришева Т, Шеффер К. Нариси з історії української музики, К., 1964. 189 с.
2. Герасимова – Персидська Н. Хоровий концерт на Україні в XVII – XVIII ст. К., 1978. 156 с.
3. Горбенко С. Українська дитяча хорова література. Київ, 2000. 239 с.
4. Іванов В. Співацька освіта в Україні у X-XVIII ст. К., 1992. 208 с.
5. Історія української культури / За заг.ред. І.Крип'якевича. К.,1994. 164 с.
6. Історія української радянської музики.- К., Музична Україна, 1990. 209 с.
7. Загайкевич М. Музичне життя Західної України другої половини XIX ст.. К.,1960. 197 с.
8. Кияновська Л. О. Українська музична культура: навчальний посібник. Тернопіль: СМП “Астон”, 2000. 184с.
9. Корній Л. Історія української музики. Київ – Харків - Нью-Йорк, 1996. 197 с.
10. Кудрик Б. Огляд історії української церковної музики. Львів,1995. 218 с.
11. Кузнецова Л. Українська класична музика у школі. К., 1994. 199 с.
12. Луковенко В., Ніколаєва Н. Українська хорова література. К.,1985. 218 с.
13. Маланюк Є. Нариси з історії нашої культури. К.,1994. 203 с.
14. Макаров А. Світло українського бароко. К.,1994. 178 с.
15. Попович М. Нарис історії культури України. К.,1998. 187 с.
16. Розповіді про композиторів / під ред. Я.Якуб'яка. К.,1994. 199 с.

Додаткова література

1. І Архимович Л.Б. Микола Віталійович Лисенко. Життя і творчість. К.,1992. 197 с.
2. Бароко в слов'янських культурах. -М., Наука, 1982. 155 с.
3. Герасимова-Персидська Н.О. Роль церкви у музичних реформах кінця 16 - поч. 17 ст. / *З історії музичної культури.* К., 1991. 177 с.
4. Кирило Стеценко. Спогади. Листи. Матеріали / Упорядник Є.Федотов. К., 1981. 209 с.
5. Майбурова К. Віталій Кирейко. К., 1994. 188 с.
6. Микола Леонтович. Спогади, листи, матеріали. К., 1982. 209 с.
7. Митці України: Бібліографічний довідник / під. ред. А. Кудрицького.- К.,1992. 188 с.

- 8.Павлишин С. Василь Барвінський. К.,1989. 199 с.
- 9.Самохвалов А. Борис Лятошинський. К., 1981. 176 с.
10. Соневицький І. Артем Ведель і його музична спадщина. Нью-Йорк, 1966. 190 с.
11. Творчість М. Леонтовича. Зб. статей // упорядник В.Золочевський. К.,1977. 299 с.

«Історія музики (зарубіжна)»

Основна література

- 1.Левчук Б.В. Західноєвропейська естетика ХХ століття: навчальний посібник. К. : Либідь, 1997. 224 с.
2. Бодак Я. Історія західноєвропейської музики від найдавніших часів до ХVІІ століття: Навчальний посібник / Редакційна колегія: Я.Кеньо, З.Лельо, Б.Пиц. Дрогобич : Коло, 2017. 280 с
3. Епохи історії музики в окремих викладах: В 2 ч. / Пер. з нім. та ред.-упор. Ю.Є.Семенов. Ч.1. Арс-антика, Арс-нова, Гуманізм. Ренесанс. Одеса : «Будівельник», 2003. 188 с.
4. Епохи історії музики в окремих викладах: В 2 ч. / Пер. з нім. та ред.-упор. Ю.Є.Семенов. Ч.2. Бароко, Класика, Романтика, Нова музика. Одеса : «Будівельник», 2004. 240 с.
5. Зарубіжна музична культура ХVІІ – ХХ ст.: Тематичний збірник наукових праць / Гол.редактор М.Черкашина. К. : «Компас», 1991. 160 с.
6. Композитори: Енциклопедичне видання / Пер. з нім. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан. 2010. 432 с.
7. Ливанова Т.Н. История западноевропейской музыки до 1789 года. В 2-х т. – Т.1, Т.2. М. : Музыка, 1983. 696 с., 622 с.
8. Медриш І. Світова музична література : Підручник. Вип.1 Чернівці : Місто, 2016. 280 с.
9. Музична естетика античного світу / Вступний нарис і збірка текстів О.Ф.Лосева. К. : Муз. Україна, 1974. 218 с.
10. Харнонкурт Н. Музика як мова звуків. Науково-популярне видання. Суми : Собор, 2002. 184.с.
11. Чернова І.В., Горман О.П. Зарубіжна музика: історія, стилі, напрями: Навчальний посібник. Львів : НАСВ, 2016. 246 с.

Додаткова література

1. Альшванг А.А Бетховен. Очерк жизни и творчества. М., 1977. 126 с
2. Бочаров Ю. Мастера старинной музыки. М. : Гелиос, 2005. 352 с.
3. Галацкая В.С Музыкальная литература зарубежных стран. М. : Музыка, 1985. 352 с.
4. Друскин М.История зарубежной музыки. М.: Музыка,1983 528 с.
5. Конен В.История зарубежной музыки. М. : Музыка,1984 534с.
6. Конен В.Д. Театр и симфония. М.: Музыка, 1968. 350 с.

7. Левик Б.В. Музыкальная литература зарубежных стран. М. : Музыка, 1987. 484 с.
8. Розеншильд К. История зарубежной музыки. М. : Музыка, 1969. 404 с.

«Хорознавство Основна література

1. Володченко Ж. М. Основи хорознавства. Ніжин, 1999. 180с.
2. Горбенко С.С. Дитяче хорове виховання в Україні. К., 1999. 278 с.
4. Дмитрієвський Г.О. Хорознавство та керування хором. Київ, 1961. 232с.
6. Краснощёков В. Вопросы хороведения. М., 1969. 185с.
7. Левандо П. Проблемы хороведения. Л., 1974. 173с.
11. Пігров К.К. Керування хором. К., 1961. 238с.
12. Самарин Г. Хороведение. М., 2003. 210с.
13. Стулова Г.П. Хоровой класс . М., 1988. 155с.
15. Струве Г. Школьный хор. М., 1981. 124с.
16. Тевлин Б. Работа с хором. Методика. Опыт. М., 1972. 201с.
17. Чесноков П. Хор и управление им. М., 1952. 240с.

Додаткова література

1. Анісімова В. Диригент-хормейстер. Л., 1976. 302с.
2. Асафьев Б. О хоровом искусстве. Л., 1976. 227с.
3. Дмитриев Б. Основы вокальной методики. М., 1986. 156с.
4. Романовский Н.В. Хоровой словарь. Изд. 3-е. Л. : Музыка, 1980. 520с.